

POSTANOWIENIE

28 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 28 sierpnia 2025 r. w Warszawie
zażalenia B.K., J.K. i A.K.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Ostrołęce
z 23 grudnia 2024 r., I WSC 14/24 (I Ca 198/24),
w sprawie z powództwa S.S., U.Ż., E.K. i A.Ż.
przeciwko B.K., J.K. i A.K.

o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zapłatę,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 grudnia 2024 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce odrzucił skargę kasacyjną pozwanych B.K., J.K. i A.K. od wyroku tego Sądu z dnia 18 lipca 2024 r. w sprawie z powództwa S.S., U.Ż., E.K. i A.Ż. o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zapłatę.

Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiotem sporu były żądania przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zapłaty zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych. Każde z tych żądań miało majątkowy charakter, przy czym ich wartość, zarówno ujętych osobno, jak i łącznie, nie przekracza kwoty 50 000 zł, warunkującej dopuszczalność skargi kasacyjnej zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. Oznaczenie – po wezwaniu Sądu – wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej na kwotę 82 385 zł było w tym stanie rzeczy jedynie nieuzasadnionym

zwiększeniem wartości przedmiotu zaskarżenia w celu przekroczenia progu kasacyjnego.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżyli zażaleniem pozwani, zarzucając, że sprawa ma w istocie niemajątkowy charakter, i wnosząc z tej przyczyny o jego uchylenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych. Przedmiotem sprawy są prawa majątkowe, jeżeli zgłoszone żądanie zmierza do ochrony dobra o majątkowym charakterze, służąc realizacji interesów majątkowych. O kwalifikacji tej decyduje typowy interes, jaki realizuje sporne prawo. Za majątkowe uznaje się prawa rzeczowe, wierzytelności opiewające na świadczenia majątkowe, prawa majątkowe małżeńskie i prawa własności intelektualnej (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2005 r., III CZP 111/05, OSNC 2006, Nr 11, poz. 183 i z dnia 16 października 2009 r., III CZP 54/09, OSNC 2010, Nr 3, poz. 34, oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2012 r., V CSK 291/11, z dnia 16 października 2014 r., III CZ 42/14, z dnia 28 stycznia 2015 r., II CZ 87/14 i z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZ 53/16). W razie kumulacji przedmiotowej roszczeń (art. 191 k.p.c.), wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym jest uwarunkowana przedmiotem rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji i zakresem oraz kierunkiem jego zaskarżenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2024 r., I CSK 651/23).

W okolicznościach sprawy Sąd Okręgowy, na skutek apelacji powodów, uwzględnił roszczenie negatoryjne, jak również roszczenie pieniężne, zasądzając solidarnie od pozwanych na rzecz każdego z powodów kwotę 2500 zł. W tym też zakresie wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony skargą kasacyjną. Dopuszczalność skargi kasacyjnej należało w związku z tym ocenić odrębnie w odniesieniu do każdego z roszczeń objętych zakresem zaskarżenia.

Żądanie przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zaniechania immisji, których źródłem jest sąsiednia nieruchomości (art. 222 § 2 w związku z art.

144 k.c.), stanowi emanację prawa własności i służy jego ochronie, toteż sprawę o takim przedmiocie należy uznać – wbrew stanowisku pozwanych – za sprawę o prawa majątkowe w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c., chociażby skutki wyroku oddziaływały również na sferę niemajątkową właścicieli sąsiadujących nieruchomości (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2002 r., V CZ 162/02, OSNC 2004, nr 2, poz. 31, z dnia 13 listopada 2003 r., IV CK 306/03, z dnia 30 stycznia 2017 r., IV CSK 369/16 i z dnia 8 lutego 2018 r., II CZ 104/17). Zgodnie z utrwaloną judykaturą, sprawą o prawa majątkowe jest również sprawa, której przedmiotem jest żądanie zapłaty zadośćuczynienia, czego nie zmienia fakt, że roszczenie to winno służyć ochronie prawa niemajątkowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2007 r., II CZ 25/07, z dnia 2 października 2007 r., II CZ 75/07 i z dnia 9 czerwca 2010 r., II PZ 17/10, OSNP 2011, nr 23-24, poz. 299 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo).

Wartość przedmiotu sporu w zakresie roszczenia negatoryjnego (art. 222 § 2 k.c.) została wyrażona kwotą 10 000 zł (k. 70). W zakresie roszczeń pieniężnych ich wartość wyrażała się żadaną kwotą, tj. łącznie kwotą 10 000 zł, co wynikało z pozwu (k. 1-2). Wartość przedmiotu zaskarżenia w łącznej kwocie 20 000 zł została wskazana wprost w apelacji powodów (k. 296v) i nie była modyfikowana w dalszym etapie postępowania; roszczenie negatoryjne Sąd Okręgowy uwzględnił ponadto tylko częściowo.

Sąd Najwyższy, oceniając dopuszczalność skargi kasacyjnej, nie jest związany wskazaną w niej wartością przedmiotu zaskarżenia i weryfikuje ją na podstawie materiału sprawy, z pominięciem art. 25 i 26 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60, z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15 i z dnia 12 lipca 2023 r., III CZ 90/23 i powołane tam dalsze orzecznictwo). Idąc tym torem, należało uznać, że wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym – w odniesieniu do każdego z roszczeń uwzględnionych przez Sąd Okręgowy i objętych zakresem zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym – lokowała się poniżej dolnej granicy dopuszczalności skargi kasacyjnej. Wskazanie w skardze kasacyjnej – na wezwanie Sądu – wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie 82 385 zł (k. 496) należało natomiast uznać za

wadliwe (por. art. 368 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.), jeśli bowiem dotychczasowa wartość przedmiotu sporu i zaskarżenia wyrażana była kwotą 10 000 zł w odniesieniu do każdego ze skumulowanych roszczeń, to niedopuszczalne jest jej instrumentalne podwyższenie w celu dostosowania jej do wysokości dolnego progu dopuszczalności skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2017 r., III CZ 43/17, z dnia 7 września 2018 r., III CZ 33/18 i z dnia 10 maja 2024 r., II CSKP 1435/22).

W konkluzji, Sąd Okręgowy zasadnie uznał, że skarga kasacyjna była niedopuszczalna z uwzględnieniem kryterium *ratio valoris*, a tym samym winna podlegać odrzuceniu (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.G.)

[a.ł.]